

Beschermen van intersekse personen in Europa

Een toolkit voor beleidsmakers en wetgevers

Dan Christian Ghattas

CHECKLIST

**Gefinancierd door
de Europese Unie**

CHECKLIST - INHOUDSOPGAVE

1. BESCHERMEN VAN DE LICHAAMELIJKE INTEGRITEIT VAN INTERSEKSE PERSONEN	3
2. INTERSEKSE PERSONEN BESCHERMEN TEGEN DISCRIMINATIE OP ALLE GEBIEDEN	3
3. GEZONDHEIDSZORG	4
4. ONDERWIJS	5
5. HAATMISDRIJVEN EN HAATZAAIENDE UITINGEN	6
6. REGISTRATIE VAN GESLACHTSMARKERING BIJ GEBOORTE	6
7. WETTELIJKE GESLACHTERKENNING	7
8. TOEGANG TOT HET RECHT EN SCHADELLOOSSTELLING	7
9. GEGEVENSVERZAMELING: HET AANPAKKEN VAN ONDERZOEK LACUNES	7
10. FINANCIERING - DUURZAAMHEID CREËREN	7

1. Beschermen van de LICHAMELIJKE INTEGRITEIT van intersekse personen

Om het recht van intersekse personen op gezondheid, zelfbeschikking en lichamelijke integriteit te garanderen, moeten staten wetten instellen die expliciet

- alle onomkeerbare, niet-spoedeisende chirurgische of andere medische behandelingen verbied, tenzij de intersekse persoon zelf vrije en goed geïnformeerde toestemming heeft gegeven.
- passende wettelijke sancties vaststellen voor medische professionals die onomkeerbare, niet-spoedeisende chirurgische en/of andere behandelingen uitvoeren die kunnen worden uitgesteld, maar dat niet is gedaan
- een onafhankelijke werkgroep oprichten die in gelijke mate bestaat uit mensenrechtenexperts, intersekse ervaringsdeskundigen, psychosociale professionals en medische experts op behandelprotocollen te beoordelen en te herzien
- het recht vaststellen op expertgevoelige¹ begeleiding door aanbieders die zijn opgeleid om met intersekse personen te werken
- de bewaartermijn voor medische dossiers tot minimaal 40 jaar verlengen
- de verjaringstermijnen voor chirurgische en/of andere ingrepen tot minimaal 20 jaar verlengen, en schort deze termijn op tot de minimumleeftijd van 21 jaar van de betrokkene
- chirurgische en/of andere omkeerbare en onomkeerbare behandelingen bij een volwassen minderjarige toestaan, als de volwassen minderjarige persoonlijke en volledig geïnformeerde toestemming geeft
 - zorg voor de aanwezigheid van een onafhankelijke derde partij die aan het proces deelneemt, om de toestemmingsbeginselen te garanderen
- de volgende wettelijke verplichtingen voor medische professionals vaststellen:
 - het individu uitgebreid en volledig te informeren over de behandeling, inclusief andere mogelijke medische opties en details over risico's en mogelijke gevolgen en effecten op de lange termijn, op basis van actuele medische informatie
 - gedetailleerde notulen van het consult op te stellen en beschikbaar te maken aan de patiënt en diens ouder(s) of wettelijke voogd(en)
- de dekking van Intersekse Genitale Verminking (*Intersex Genital Mutilation - IGM*) beëindigen in publieke en private gezondheidszorgsystemen
- waarborg dat regelgeving en praktijken in de publieke en private sector de nationale beschermings- en antidiscriminatie wetgeving en -voorzieningen niet omzeilen

2. Intersekse personen beschermen tegen discriminatie op ALLE GEBIEDEN

- neem “geslachtskenmerken” op als beschermende grond in alle bestaande en toekomstige antidiscriminatie wetgeving en -voorzieningen, evenals in wetgeving en voorzieningen op het gebied van haatmisdrijven en haatzaaiende uitlatingen. De grond ‘geslachtskenmerken’ moet:

¹ In de tekst van de Maltese wet van 2015 verwijst ‘expertgevoelig’ naar expliciete expertise gekoppeld aan gevoeligheid via op maat gemaakte opleidingsprogramma’s.

- expliciet opgenomen worden in alle bepalingen en wetgeving met betrekking tot gelijke behandeling en antidiscriminatie
- expliciete bescherming garanderen op het gebied van werkgelegenheid, toegang tot goederen en diensten, inclusief huisvesting, en door vooroordelen gemotiveerd geweld
- expliciete bescherming te garanderen tegen discriminatie op het gebied van sociale bescherming, inclusief sociale zekerheid en gezondheidszorg, en sociale voordelen en lidmaatschap van en betrokkenheid bij organisaties van werknemers en werkgevers
- ervoor te zorgen dat in de verjaringstermijnen rekening wordt gehouden met de tijdsduur die een slachtoffer van discriminatie nodig heeft om te herstellen van discriminatie
- zet uitgebreide bewustwordingsmaatregelen voor de algemene samenleving op
- voer verplichte, op mensenrechten gebaseerde training in over intersekse en interseksekwesties voor professionals die werkzaam zijn op het gebied van:
 - gezondheidszorg, inclusief artsen, vroedvrouwen, psychologen en andere professionals die in de gezondheidszorgsector werken (bijvoorbeeld receptiepersoneel)
 - professionals in de geestelijke gezondheidszorg en begeleiding
 - onderwijs
 - politie en justitie
 - ouderenzorg
 - leraren, maatschappelijk werkers, schoolpsychologen en schoolpersoneel
 - vakbonden en ondernemingsraden
 - bedrijfsartsen

3. GEZONDHEIDSZORG

Leg vast en waarborg:

- het recht op een behandeling die is gebaseerd op de fysieke behoeften van het individu en niet wordt beperkt door de geslachtsmarkering in hun officiële documenten
- het recht op levenslange vergoeding van alle medicijnen die nodig zijn als gevolg van chirurgische en/of andere ingrepen op de geslachtskenmerken van een persoon, door de nationale ziektekostenverzekeringen
- het recht op toegang tot dekking voor behandelingen die niet worden beperkt door de geslachtsaanduiding in iemands documenten
- het recht op begeleiding en ondersteuning voor alle betrokken individuen en hun families
- het recht van slachtoffers van intersekse genitale verminking op toegang tot herstellende behandelingen
- het recht op toegang tot medische dossiers

Neem maatregelen om:

- intersekse personen en hun families psycho-sociale en wederzijdse ondersteuning te garanderen
- professionele intersekse lotgenotenondersteuning op te zetten (d.w.z. peer-support door getrainde ervaringsdeskundigen)
- intersekse en interseksekwesties op te nemen in alle medische curricula en curricula op het gebied van gezondheid
- affirmatieve en krachtgevende informatie over het bestaan van intersekse personen op te nemen in informatiemateriaal gericht aan toekomstige ouders

4. ONDERWIJS

Essentiële aanvullende maatregelen om intersekse studenten te beschermen zijn onder meer:

- het opzetten van ondersteuningssystemen voor kwetsbare studenten, met name voor intersekse studenten en hun behoeften
- het opzetten van een uitgesplitste gegevensverzameling over pesten en intimidatie in schoolomgevingen
- het opzetten van monitoring- en evaluatie-instrumenten en metingen voor schoolinclusiviteit
- intersekse personen en het bestaan van meer dan twee biologische geslachten op een positieve en emanciperende manier opnemen in schoolcurricula, schoolboeken en onderwijsmateriaal
- het vaststellen van schoolbeleid dat
 - intersekse studenten/studenten met een variatie aan geslachtskenmerken (studenten met een onbekendere vorm van seksediversiteit - *Noot van de vertaler*) expliciet beschermt
 - basisfeiten over intersekse studenten bevat
 - expliciet het recht van alle studenten respecteert om hun genderidentiteit en -expressie, evenals hun geslachtskenmerken, openlijk te bespreken en zichzelf op die manier uit te drukken
 - denigrerend taalgebruik expliciet opneemt als een vorm van pesten
 - betrekking heeft op gedrag dat plaatsvindt in school, op het schoolterrein, bij door scholen gesponsorde functies en activiteiten, evenals op het gebruik van elektronische technologie en elektronische communicatie dat plaatsvindt in de school, op het schoolterrein, bij door een school gesponsorde functies en activiteiten, op schoolcomputers, netwerken, fora en mailinglijsten
 - laagdrempelige, psychologische en sociale ondersteuningsmechanismen voor intersekse studenten opzet
 - expliciet vastlegt dat de intersekse studenten desgevraagd recht hebben op specifieke voorzieningen met betrekking tot geslachts- of genderspecifieke faciliteiten zoals toiletten en kleedruimtes
 - scholen aanmoedigt om faciliteiten die zijn ontworpen voor gebruik door één persoon tegelijkertijd aan te wijzen als toegankelijk voor alle leerlingen, ongeacht hun geslacht of gender, en om dergelijke faciliteiten voor één gebruiker op te nemen in nieuwbouw of renovatie

- toestaat dat alle leerlingen deelnemen aan lessen lichamelijke opvoeding en sportactiviteiten, inclusief wedstrijdsporten, op een manier die overeenkomt met hun genderidentiteit
- scholen aanmoedigt om alle op gender gebaseerde faciliteiten, activiteiten, regels, beleid en praktijken te evalueren om ervoor te zorgen dat ze voldoen aan de vereisten voor gelijke behandeling
- het schoolpersoneel expliciet verplicht om de naam en het voornaamwoord te gebruiken op verzoek van de leerling, ongeacht of deze in officiële documenten zijn gewijzigd
- de verplichting van scholen vaststelt of bevestigt om de officiële gegevens van een leerling te wijzigen om een wijziging in de wettelijke naam of het geslacht weer te geven, na ontvangst van documentatie waaruit blijkt dat een dergelijke wijziging is geautoriseerd

5. HAATMISDRIJVEN EN HAATZAAIENDE UITINGEN

Om alle vormen van uitingen te bestrijden die haat en discriminatie jegens intersekse personen kunnen veroorzaken, verspreiden of bevorderen, is het belangrijk om:

- 'geslachtskenmerken' op te nemen als beschermende grond in de bestaande wetgeving en bepalingen inzake haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven
- interseksfobe uitlatingen in de media, inclusief op het internet, te verbieden
- intersekse personen als kwetsbare groep op te nemen in bepalingen en maatregelen betreffende de rechten, ondersteuning en bescherming van slachtoffers van misdrijven
- interseksfobe haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven te monitoren
- beschermende maatregelen te creëren en evalueren om interseksfobe haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven te voorkomen
- bestaande maatregelen met betrekking tot intersekse-inclusie te evalueren

6. REGISTRATIE VAN GESLACHTSMARKERING BIJ GEBOORTE

Zolang geslachtskenmerken bij de geboorte worden geregistreerd, moeten staten ervoor zorgen dat de bestaande diversiteit aan geslachten wordt weerspiegeld in de beschikbare opties om het geslacht/gender van het kind te registreren. Staten moeten:

- bij wet geregeld en vóór de geboorte de ouders informeren over de wettelijke mogelijkheden om hun kind in te schrijven
- drie (mannelijk, vrouwelijk, non-binair of gelijkwaardige optie) of meer geslachtsmarkeringen beschikbaar stellen bij de inschrijving van een kind zonder enige medische verklaring of diagnose
- gender-/geslachtsneutrale namen toestaan (zonder een bepaling voor een extra geslachtsgebonden naam)
- gender-/geslachtsneutrale familienamen toestaan
- het mogelijk maken om de geslachtsregistratie op de geboorteakte uit te stellen totdat het kind volwassen genoeg is om deel te nemen aan het besluitvormingsproces

- geboorteakten toestaan zonder vermelding van het geslacht
- toestaan dat ouders en wettelijke verzorgers M, V, X te kiezen voor het paspoort van een kind, wanneer het kind geregistreerd was als non-binair (of gelijkwaardig), niet-gespecificeerd of zonder een geslachtsmarkering (invoer blanco gelaten of geregistreerd als “niet gespecificeerd”)

7. WETTELIJKE GESLACHTERKENNING

Zie de uitgebreide toolkit en checklist uit 2016 “Legal Gender Recognition in Europe”, gepubliceerd door Transgender Europe.²

8. TOEGANG TOT HET RECHT EN SCHADELLOOSSTELLING

De Verklaring van Malta uit 2013, die de gezamenlijke eisen van de internationale intersekse gemeenschap bevat, roept staten op om:

- te erkennen dat medicalisering en stigmatisering van intersekse personen leiden tot aanzienlijke trauma's en geestelijke gezondheidsproblemen
- te zorgen voor adequate erkenning van het lijden en onrecht dat intersekse personen in het verleden is aangedaan
- adequate schadeloosstelling, herstel, toegang tot de rechter en het recht op de waarheid bieden.

9. GEGEVENSVERZAMELING: het aanpakken van onderzoek lacunes

Er zijn enkele parameters waarvan is bewezen dat ze, wanneer er rekening mee wordt gehouden, de bruikbaarheid van onderzoeksresultaten over intersekse personen vergroten en de ontwikkeling van gerichte onderzoeksbenaderingen helpen. Dat zijn:

- onderzoek naar intersekse moet vragen naar ervaringen, niet naar identiteit
- intersekse personen moeten niet alleen worden onderzocht als een subgroep van LHBTIQA+ personen, maar als een onafhankelijk deel van de bevolking; gegevensscheiding is essentieel
- werk samen met door intersekse personen geleide organisaties en door intersekse personen geleide steungroepen
- raadpleeg intersekse-activisten en -organisaties bij het maken van vragenlijsten EN bij het analyseren en contextualiseren van de gegevens

10. FINANCIERING - Duurzaamheid creëren

Staten moeten:

- werk geleid door intersekse personen financieren
- flexibele en stabiele financiering bieden aan intersekse-organisaties en -groepen
- zorgen voor voldoende financiering voor betaald personeel

² <https://www.tgeu.org/files/uploads/2023/11/Toolkit16LR.pdf>

- investeren in antitraumawerk en burn-outpreventie
- investeren in de organisatorische versterking van intersekse-organisaties en -groepen
- intersekse-activisten steunen bij het opbouwen van de gemeenschap en bij nationaal niveau werk
- financieringsinstellingen en collega's voorlichten over interseksekwesties
- de barrières voor intersekse groepen bij het vinden en aanvragen van financiering verminderen
- investeren in intersekse-geleide projecten die trainingen aanbieden voor medische en andere professionals
- investeren in lotgenoten-supportgroepen, bij voorkeur groepen die werken vanuit een depathologiserend en mensenrechtenperspectief